

STATISTICI COMPARATE

INTRODUCERE

Scopul acestei fișe de informații este de a oferi jurnaliștilor o serie de statistici comparate cu privire la copiii din sistemul de protecție din diverse țări europene, pentru a așeza astfel într-un context general progresele care au avut loc în acest domeniu în România. Aceste statistici au fost compilate în iulie 2005 și au la bază cele mai recente date disponibile.

Trebuie menționat că există o lipsă de date comparative de încredere asupra numărului și situației copiilor din cadrul sistemului de protecție din diverse țări europene. Totuși există o serie de studii internaționale și naționale cu privire la copiii din sistemul de protecție (disponibile în secțiunea ce cuprinde referințele acestui raport). Însă aceste surse de informație pot fi problematice deoarece diverse țări au definiții diferite asupra noțiunii de îngrijire rezidențială. În ceea ce privește informațiile provenind din fostele țări comuniste din Europa Centrală și de Est, baza de date TransMONEE a Centrului de Cercetare UNICEF Innocenti (Florența, Italia) este în general considerată cea mai de încredere.

DATE CHEIE

Următoarele rezultate cheie sunt considerate a fi de interes pentru mass media. Mai multe detalii asupra acestui subiect urmează în fișa de informații și în materialele de referință:

- Proporția de copii în centrele rezidențiale din România a scăzut cu 43,8% între 1997 și 2002;
- În România numărul copiilor în asistență maternală sau în grija familiilor extinse a crescut cu 86% între 1998 și 2002;
- Studiile arată că în România un număr mai mare de copii sunt plasați în îngrijirea familiilor substitutive (asistenți maternali și familii extinse) decât în Italia, Spania și Grecia – a se citi mai jos pentru mai multe detalii.

STATISTICI COMPARATIVE

Tabel 1. Proporția de copii aflați în îngrijire rezidențială (la 10.000 de locuitori, cu vârste între 0 și 17 ani). Sunt prezentate cele șase țări cu cea mai mare rată. Sursa: UNICEF Monitorul Social Innocenti 2004.

	1997	2002	Număr în 2002
Cehia	83.4	95.9	19.000
Lituania	77.3	91.0	7.300
România ¹	95.9	90.9	43.000
Bulgaria ²	141.0	83.1	12.100
Letonia	58.4	71.9	3.500
Polonia	75.1	68.7	59.500

Tabel 2. Proporția de copii aflați în grija asistenților maternali sau a familiilor extinse (la 10.000 de locuitori, cu vârste între 0-17 ani). Sunt prezentate cele șase țări cu cea mai mare rată Sursa: UNICEF Monitorul Social Innocenti 2004.

	1998	2002	Număr în 2002
Letonia	138.2	197.8	9.600
Estonia	112.6	171.1	4.900
Polonia	156.0	167.3	144.900
Lituania	79.4	95.1	7.600
Slovenia	80.6	85.5	3.200
România	31.6	64.9	30.900

OBSERVAȚII

Din aceste tabele pot fi deduse următoarele tendințe:

Numărul de copii aflați în grija statului în România este similar cu cel al altor țări din regiune. Cîteva țării au avut o proporție mai mare în 2002 decît România. Letonia a avut o rată de 269 de copii în grija statului la 10.000 de locuitori, Lituania 186 iar România 155.

Progresul pe care l-a înregistrat România începînd cu 1997 poate fi considerat excepțional comparativ cu cel al altor țări studiate. În alte țări din Europa Centrală și de Est, proporția de copii din instituții a crescut între 1997 și 2002 cu excepția Poloniei (unde rata a scăzut cu 8.5% între 1997 și 2002).

Trebuie de asemenea luat în considerare că numărul valabil în 1997 în România nu include cei aproximativ 25.000 de copii care se aflau în instituții aflate în subordinea Ministerului Sănătății, Ministerului Educației și a Secretariatului de Stat pentru Persoane cu Handicap. Acești copii au fost incluși în statisticile din anul 2002. Dacă luăm în considerare acești 25.000 de copii în proporția generală a copiilor aflați în grija statului în 1997, reiese o scădere de 43.8%.

¹ Trebuie menționat că România a schimbat sistemul prin care număra copiii din instituții în 2000. Din 2000, copiii din instituțiile aflate în subordinea Ministerului Sănătății, Ministerului Educației și Secretariatul de Stat pentru Persoane cu Handicap au fost incluși în statistici. Acest lucru a determinat o creștere pe termen scurt a numărului din statistici (o creștere cu 25.000 în 2000) și a rezultat într-o modificare a ratei în 2000 cu 108.9 (de la 69.6 în 1999).

² În Bulgaria, în 2002, s-a aplicat o nouă definiție legală a copiilor în îngrijire rezidențială, rezultînd în rata raportată de copii în instituții rezidențialeo descreștere de la 146.7 în 2001 la 83.1 în 2002.

În România numărul de copii aflați în servicii alternative de protecție (asistență maternală și familii extinse) a crescut cu 86.1% (de la 16.600 la 30.900 de copii) între 1998 și 2002. Aceasta este o reușită remarcabilă în comparație cu orice altă țară din Europa. Singura țară cu un nivel similar al progresului în această privință este Estonia, unde numărul de copii plasați în servicii alternative de îngrijire a crescut cu 36.1% (de la 3.600 la 4.900)³.

Potrivit Monitorului Social din 2003, la începutul anilor '90 s-a înregistrat în toate țările o creștere a numărului de copii din casele de copii (copii între 0 și 3 ani). În 2001, cea mai mare rată se înregistrează în Bulgaria, Letonia, România și Cehia (în această ordine). În această comparație, datele din România datează din 2000 și se bazează pe rezultatele raportului de țară MONEE. Potrivit datelor furnizate de Monitorul Social, România înregistra cu puțin peste 50.0 la 10.000 de locuitori în casele de copii. Cifrele din celelalte țări sunt după cum urmează: 123.8 în Bulgaria, 87.6 în Letonia; și 46.0 în Cehia⁴. La sfârșitul anilor '90 o tendință pozitivă s-a observat în România dar nu și în alte țări⁵. Un alt studiu menționează că numărul de copii cu vârste între 0 și 3 ani în instituții din Cehia a crescut cu 31% între 2001 și 2003 (de la 1.244 la 1.630)⁶.

Potrivit Proiectului EU Daphne (ce implică copii cu vârste între 0 și 3 ani aflați în instituții din 32 de țări europene) câteva din Statele Membre Fondatoare ale UE au un număr similar de copii în grija statului cu cel din foste țări comuniste din Europa Centrală și de Est. Câteva din concluziile proiectului sunt prezentate mai jos. E important de menționat că aceste informații sunt considerate "provizorii" și necesită confirmare oficială, și de asemenea că date din țări diferite au fost calculate în moduri diferite. Statisticile asupra celor nouă țări cele mai afectate în această privință sunt prezentate mai jos.

Tabel 3. Proporția de copii sub 3 ani în instituții pentru o perioadă mai lungă de 3 luni din 2003. Sursă: Browne et al.

	Proporția la 10.000 locuitori	Număr în instituții
Cehia	60	1.630
Belgia	56	2.164
Bulgaria	50	1.238
Lithuania	46	458

³ UNICEF 2004a: Anexa, secțiunea 8

⁴ UNICEF, 2002: 16; UNICEF, 2003a:25

⁵ UNICEF, 2002:16

⁶ Browne et al., 2004b

Letonia	42	395
România	33	2.915
Slovacia	31	502
Finlanda	28	466
Franța	27	6.143

În cele 32 de țări europene, 23.000 de copii sub 3 ani s-au aflat în instituții pentru o perioadă mai lungă de 3 luni. Potrivit acestui studiu, 12 țări incluzând Belgia, Finlanda și Spania au mai mult de 20 de copii sub 3 ani în instituții la 10.000 de locuitori⁷.

Există diferențe semnificative între Statele Membre Fondatoare UE (EU-15) și Statele Noi Membre (EU-12)⁸ în ceea ce privește cauzele instituționalizării. În cele 15 State Membre Fondatoare, s-a observat că 69% dintre copii au fost plasați în instituții datorită abuzului și neglijării (4% datorită abandonului, 4% dizabilităților, 23% din cauze sociale). În cele 12 State Noi Membre, 32% dintre copii au fost plasați în instituții datorită abandonului, precum și din alte cauze: probleme sociale în familie (25%); abuz și neglijare (14%).

Potrivit proiectului Daphne, studii asupra copiilor sub 5 ani ieșind din instituții rezidențiale în 8 țări europene (Danemarca, Franța, Grecia, Ungaria, Polonia, România și Slovenia) arată că în medie un copil își petrece cu puțin peste doi ani într-o instituție⁹.

Multe dintre țările post-comuniste, inclusiv România au înregistrat progrese în ceea ce privește numărul de servicii alternative care au fost dezvoltate pentru copii. De exemplu, potrivit unui studiu, în Franța numărul de copii în grija statului a rămas constant din 1989, situându-se la aproximativ 135.000. Se observă un număr scăzut de plasamente în grija asistenților maternali iar mediul din cadrul instituțiilor este criticat. În Grecia, principalul motiv pentru instituționalizare rămâne sărăcia; instituțiile rezidențiale au dimensiuni relativ mari (25-80 de copii); iar în 2003 doar 25% dintre copiii aflați în grija statului au fost plasați în familii de asistenți maternali¹⁰. Potrivit altor studii, în 1997 numai 26.5% dintre copiii în grija statului din Spania se aflau în asistență maternală, restul fiind în instituții rezidențiale. În Italia, (în 1999) numai 26.6% dintre copii au fost plasați în familii de asistenți maternali – și atât Italia cât și Spania sunt considerate țări care au reușit un succes în procesul de dezinstituționalizare¹¹. Acest lucru este comparabil cu situația din România. Potrivit datelor puse la dispoziție de către Monitorul Social UNICEF, în 2002 un total de 41.7% din copiii din sistemul de protecție au fost plasați în familii de asistenți maternali și, potrivit statisticilor Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului (ANPDC), în ianuarie 2005 60.5% din copii au fost plasați într-o familie substitutivă, (asistență maternală, familie extinsă sau încredințați spre adopție).

⁷ Browne et al., 2005

⁸ De menționat că EU 12 include cele 10 țări care au fost admise în UE în 2004, precum și Bulgaria și România care sunt așteptate să adere la UE cel mai târziu în 2008.

⁹ Browne et al., 2005

¹⁰ Browne et al., 2004: 6-7

¹¹ UNICEF, 2003b:vi; 38; ANFAA, 2004

Educational Campaign on Family Advisory Issues and Child Rights

Drepturile copiilor sunt lege!

REFERINȚE

Associazione Nazionale Famiglie Adottive e Affidatarie (ANFAA) (2004) Asistență Maternală În Italia. Raport prezentat la Conferința International Foster Care Organization (IFCO) în Praga, 2-6 noiembrie 2004 (<http://www.ifco.info/~prague/index.php?page=reports>)

Browne, Kevin et al. (2004a) Determinarea numărului și a caracteristicilor copiilor sub 3 ani în situație de risc aflați în instituții din Europa. Programul UE Daphne. Raport al conferinței OMS Copenhaga, 19 martie 2004

Browne, Kevin et al. (2004b) Determinarea numărului și a caracteristicilor copiilor sub 3 ani în situație de risc aflați în instituții din Europa. Programul UE Daphne. Raport al conferinței OMS Copenhaga, 19 martie 2004

Browne, Kevin et al. (2005) Copii în sistemul de protecție din Europa în pericol de deteriorare mentală și tulburări de atașament. <http://www.newscenter.bham.ac.uk>, 21/04/2005

Coman, Gabriela (2003) Raport pe țară: România. Copiii și îngrijirea rezidențială, 2nd International Conference, Stockholm, 12-15 mai, 2003

UNICEF (2001) 10 ani de tranziție. Raport de Monitorizare Regională, no 8. Florența: UNICEF Innocenti Research Centre

UNICEF (2002) Monitor Social 2002. Proiectul MONEE pentru Europa Centrală și de Est/Comunitatea Statelor Independente/ Țările Baltice. Florența: UNICEF Innocenti Research Centre

UNICEF (2003a) Monitor Social 2003. Proiectul MONEE pentru Europa Centrală și de Est/Comunitatea Statelor Independente/ Țările Baltice. Florența: UNICEF Innocenti Research Centre

UNICEF (2003b) Copiii în Instituții: Începutul Sfârșitului? Studii de caz: Italia, Spania, Argentina, Chile și Uruguay. Florența: UNICEF Innocenti Research Centre

UNICEF (2004a) Monitor Social 2004. Proiectul MONEE pentru Europa Centrală și de Est/Comunitatea Statelor Independente/ Țările Baltice. Florența: UNICEF Innocenti Research Centre

UNICEF (2004b) "Determinarea progresului din cadrul sistemului de protecție a copilului din România" în Lecții Învățate privind Sistemul de Protecție Socială și câteva Sugestii de Planificare. Occasional Paper Child Protection Series, Geneva, Biroul Regional pentru Europa Centrală și de Est/Comunitatea Statelor Independente/ Țările Baltice